



notitie

Forum Standaardisatie

www.forumstandaardisatie.nl
forumstandaardisatie@logius.nl

Bureau Forum
Standaardisatie

gehuisvest bij Logius

Postadres

Postbus 96810

2509 JE Den Haag

Bezoekadres

Wilhelmina van Pruisenweg 52

2595 AN Den Haag

Bij bezoek aan Logius is

legitimatie verplicht

FORUM STANDAARDISATIE 14 december 2016

Agendapunt 3. Open standaarden, lijsten Stuknummer 3. Oplegnotitie lijsten

Van:	Stuurgroep open standaarden
Aan:	Forum Standaardisatie
Bijlagen:	A. Evaluatieadvies OAI-PMH B. Evaluatieadvies OWMS C. Evaluatieadvies XBRL / Dimensions

Ter bespreking

U wordt gevraagd met het volgende Forumadvies te bespreken:

1. Evaluatie standaard OAI-PMH (verzamelen van metadata) [Bijlage A]
2. Evaluatie standaard OWMS (metadatering van overheidsinformatie) [Bijlage B]
3. Evaluatie standaard XBRL / Dimensions (opstellen van financiële rapportages) [Bijlage C]

Ter kennisname

4. API Themabijeenkomsten
5. Stand van zaken procedures

Ter bespreking

Ad 1. Evaluatie standaard OAI-PMH [Bijlage A]

Aan het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om onderstaande adviezen uit het evaluatierapport te bespreken.

Over de standaard

Binnen organisaties worden collecties van informatie, documenten, publicaties, objecten enz. opgebouwd. Dit gebeurt vanuit de reguliere bedrijfsvoering en/of vanuit culturele of erfgoedmotieven. Vanuit de gebruikers van deze collecties is de behoefte ontstaan om deze collecties op eenduidige wijze te ontsluiten. Hiervoor maakt men gebruik van metadata die de documenten of objecten beschrijven. De open standaard OAI-PMH is ontwikkeld om metadata te verzamelen van de documenten over verschillende organisaties en domeinen heen. Zo creëert OAI-PMH interoperabiliteit en worden kostbare conversiekosten (van de ene naar de andere standaard) voorkomen.

Over de evaluatie

OAI-PMH is een van de drie standaarden die dit jaar worden geëvalueerd. De standaard staat sinds 2010 op de lijst met open standaarden. OAI-PMH is sinds de plaatsing op de lijst in 2010 niet meer getoetst of geëvalueerd en of het huidige toepassingsgebied nog voldoende scherp is geformuleerd. Ook is er op dit moment weinig inzicht in het gebruik van de standaard en is er geen organisatie die zich inzet voor de standaard, deze promoot en ondersteunt. Tijdens de evaluatie is een aantal bronnen geraadpleegd en zijn gebruikers en specialisten geïnterviewd.

Advies

Het veld rond metadatering van repositories om informatie/documenten/collecties op eenduidige wijze te ontsluiten is in beweging. Opname op de lijst heeft zijn succes gehad tot het onderwijs en cultuur domein, daar wordt de standaard breed gebruikt. Daarbuiten echter niet tot nauwelijks. Ook zijn er inmiddels op verschillende niveaus en in verschillende domeinen alternatieve standaarden beschikbaar en in gebruik, kiezen voor OAI-PMH is dan geen uitgemaakte zaak en diding betreffende de toepasbaarheid van OAI-PMH is daarom wenselijk. Verder is op Europees niveau besloten de standaard niet op te nemen omdat de beheerorganisatie geen 'formele' organisatie is (geen juridische status). Dit kan een belemmering vormen voor adoptie, maar is niet direct een belemmering om de standaard op de lijst te handhaven. Op basis van deze evaluatie worden de volgende activiteiten geadviseerd:

1. Laat door Kennisnet een heldere en SMART businesscase¹ rond OAI-PMH binnen het onderwijsdomein opstellen waardoor duidelijk is wat de standaard doet binnen dit domein en kan worden gemonitord of de belofte rond de standaard houdbaar is. Hanteer hiervoor een uiterste datum van 1 april 2017, zodat tijdens de Forumvergadering van 19 april 2017 hierover nader kan worden besloten.
2. Start op basis daarvan de procedure voor verplaatsing van de standaard OAI-PMH op de lijst "aanbevolen" voor met name het onderwijsdomein. Of beperk de verplichte toepassing tot met name dat domein.
3. Organiseer een openbare consultatie waarbij, naast stakeholders in het onderwijs en erfgoeddomein, minimaal de volgende relevante organisaties om input wordt gevraagd: de metadata harvesting community van de basisregistraties, de gemeente archiefcommissie, het CBS, Kadaster en Waternet

¹ Lees: inzicht waaruit blijkt dat de standaard grote meerwaarde heeft opgeleverd afgelopen periode en dat er nog steeds behoefte is aan de standaard OAI-PMH.

4. Geef als Forum Standaardisatie duiding aan hoe om te gaan met archiefwaardige stukken in het overheidsveld, welke standaarden hierin een rol spelen en hoe OAI-PMH zich verhoudt ten opzichte van de andere open standaarden die zijn ontstaan.
5. Indien het Forum Standaardisatie onvoldoende middelen heeft om de standaard actie te monitoren verdient het aanbeveling om Kennisnet een grotere/explicietere rol te geven in het beheer van OAI-PMH binnen het onderwijsdomein.

Geadviseerde vervolgactiviteit op basis van deze evaluatie zijn:

6. Start de procedure voor plaatsing van de standaard OAI-PMH op de lijst "aanbevolen" of laat de 'pas toe of leg uit' verplichting bestaan maar beperk het toepassingsgebied tot met name het onderwijsdomein.
7. Indien wordt besloten de standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst te laten te staan, dan verdient het aanbeveling om een centraal aanspreekpunt aan te stellen die zich gaat inzet voor de standaard en inzicht geeft in gebruik en toepassing.
8. Laat door Kennisnet een businesscase rond OAI-PMH binnen het onderwijsdomein opstellen waardoor duidelijk is wat de standaard doet binnen dit domein en kan worden gemonitord of de belofte rond de standaard houdbaar is.
9. Geef als BFS duiding aan hoe om te gaan met archiefwaardige stukken in het overheidsveld, welke standaarden hierin een rol spelen en hoe OAI-PMH zich verhoudt ten opzichte van de andere open standaarden die zijn ontstaan.

Ad 2. Evaluatie standaard OWMS

[Bijlage B]

Aan het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om onderstaande adviezen uit het evaluatierapport te bespreken.

Over de standaard

De overheid maakt veel gebruik van het internet om resultaten van haar beleid en bedrijfsvoering te publiceren richting burgers, bedrijven en overheidsorganisaties. Vanuit deze gebruikers is de behoefte om deze publicaties op eenvoudige wijze vindbaar te maken. Dit gebeurt veelal op basis van metadatering en zoekmachine technologie. OWMS (Overheid Web Meta Standaard) is de standaard die bepaalt welke metadata in dit geval relevant is om vast te leggen. Doel van OWMS is het op een duurzame en gestructureerde manier beschrijven van overheidsinformatie. Informatie die volgens OWMS van metadata is voorzien, is beter vindbaar voor zoekmachines en kan met meer gemak in samenhang met andere informatie worden gepresenteerd.

Over de evaluatie

OWMS is een van de drie standaarden die dit jaar worden geëvalueerd. De standaard staat sinds 2011 op de lijst met open standaarden. OWMS is sinds de plaatsing op de lijst in 2011 niet meer getoetst of geëvalueerd. Het toepassingsgebied van OWMS is erg breed. Dit heeft gevolgen voor de duidelijkheid wanneer overheden OWMS wel of niet moeten toepassen. Daarnaast was het advies bij opname om *'er voor te zorgen dat de waardelijsten ook onderdeel worden van de standaard en de nieuwe versie van de standaard opnieuw aan te melden bij het Forum'*. Het vormgeven van de waardelijsten heeft tot op heden in beperkte mate plaatsgevonden binnen het werkdomein van de organisatie KOOP, beheerder van deze standaard.

Advies

Het veld rond metadatering van publicaties om informatie/documenten op eenduidige wijze te ontsluiten is in beweging. Technologische veranderingen op het gebied van zoekmachine technologie en de introductie van functioneel rijkere en meer dynamische standaarden zoals schema.org heeft het gebruik van OWMS ondermijnd. Er zijn inmiddels op verschillende niveaus en domeinen verschillende alternatieve standaarden in gebruik. Het verplicht stellen van de standaard via 'pas toe of leg uit' heeft onvoldoende gewerkt. Hierdoor heeft OWMS aan belang ingeboet. Op basis van deze evaluatie worden de volgende activiteiten geadviseerd:

1. Geef KOOP als beheerder de kans om aan te tonen wat de noodzaak is om de standaard op de verplichte lijst te laten staan en dit met onderbouwing van relevante communities.
2. Laat door KOOP een heldere en SMART-business case² rond OWMS binnen het wetgevingsdomein opstellen waardoor duidelijk is wat de meerwaarde van de standaard is binnen dit domein en waarmee kan worden gemonitord of de deze meerwaarde realiseert;
3. Geeft KOOP voor de punten 1. en 2. tot 1 april 2017 de tijd, zodat in de Forumvergadering van 19 april 2017 hierover nader kan worden besloten.
4. Mocht hier onvoldoende resultaat uit komen start dan de procedure voor de plaatsing van de standaard OWMS op de lijst "aanbevolen" en dan met name voor gebruik binnen het wetgevingsdomein. Dit in plaats van voor alle overheidsinformatie die op internet wordt gepubliceerd.
5. Indien er sprake is van wijziging van lijst, start dan de vervolgstap om een openbare consultatie te organiseren waarbij minimaal de organisaties die betrokken zijn bij overheidspublicaties te benaderen, maar ook organisaties die meer in de uitvoering zitten, zoals CBS, Kadaster, Kennisnet, Waternet
6. Onderzoek als Forum Standaardisatie hoe om te gaan met standaarden in relatie tot overheidspublicaties op het web. Welke standaarden en technologische ontwikkelingen spelen hierin een rol en hoe verhoudt OWMS zich ten opzichte van deze zaken?

Ad 3. Evaluatie standaard XBRL

[Bijlage C]

Aan het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om onderstaande adviezen uit het evaluatierapport te bespreken.

Over de standaard

XBRL (eXtensible Business Reporting Language) is een standaard voor het digitaal uitwisselen van financiële en bedrijfsgegevens. XBRL is ontworpen voor het uitwisselen van jaarverslagen, belastingaangiften, kredietrapportages, statistische en andere financiële en zakelijke rapporten. XBRL hangt labels aan definities en teksten en maakt deze gegevens eenduidig interpreteerbaar en digitaal verwerkbaar. Het standaardiseert de definitie van financiële en bedrijfsgegevens. De XBRL-standaard is opgebouwd uit een aantal technische specificaties. Een van de specificaties is de XBRL Dimensions v1.0. Met deze specificaties kunnen multi dimensionale tabellen gedefinieerd worden in de XBRL taxonomie. Deze specificatie is samen met XBRL v2.1 verplicht via de 'pas toe of leg uit'-lijst.

² Lees: inzicht waaruit blijkt dat de standaard grote meerwaarde heeft opgeleverd afgelopen periode en dat er nog steeds behoefte is aan de standaard OWMS.

Over de evaluatie

XBRL is een van de drie standaarden die dit jaar worden geëvalueerd. XBRL staat sinds 2010 op de lijst met open standaarden en is sindsdien niet meer getoetst of geëvalueerd. De formulering van het toepassingsgebied is gebaseerd op de toenmalige inzichten. Inmiddels hebben zich ontwikkelingen voorgedaan in het toepassingsgebied waardoor een herijking gewenst is. Daarnaast is er nog een openstaand adoptiepunt. Namelijk dat de zogenaamde "Nederlandse Taxonomie" (NT), welke in het kader van het Standard Business Reporting Programma wordt ontwikkeld ook moest worden aangemeld. Dit is tot op heden niet gebeurd. Voor deze evaluatie is de uitgebreide documentatie die over XBRL en de toepassing daarvan in Nederland beschikbaar is bestudeerd. Vervolgens zijn interviews afgenomen bij een aantal personen die een sleutelrol spelen bij de implementatie van XBRL.

Advies

De afgelopen jaren is het gebruik van XBRL toegenomen. Binnen het domein van het toepassingsgebied wordt XBRL door een aantal belangrijke overheidspartijen gebruikt en zijn er zelfs verschillende wettelijke verplichtingen. De standaard wordt echter nog niet breed binnen de (semi-) overheid gebruikt. Een globale inventarisatie leert dat bij plm. 1500 informatieketens binnen de overheid XBRL mogelijk toegepast kan worden. Het betreft dan vooral (financiële) rapportage verplichtingen van het bedrijfsleven aan de overheid. Voorbeelden zijn de zorgsector en de agrarische sector. Om het bredere gebruik te stimuleren is het advies XBRL als verplichte ('pas toe of leg uit') standaard op de lijst open standaarden te handhaven. Het afsprakenstelsel SBR zet zich intensief in om deze verbreding te bewerkstelligen. Daarbij wordt benadrukt dat een goede samenwerking tussen de overheid en de financiële sector bijdraagt aan het vergroten van de toegevoegde waarde van XBRL. Geadviseerd wordt om dan ook (mede op aangeven van de Belastingdienst en het CBS) het toepassingsgebied te verbreden en naast financiële rapportages ook bedrijfsrapportages op te nemen.

Naast XBRL en Dimensions worden ook andere specificaties gebruikt. De stabiele factor daarbij is de XBRL 2.1. Er is geen aanwijsbare reden meer om naast XBRL alleen de Dimensions specificatie te vermelden op de 'pas toe of leg uit' lijst. Geadviseerd wordt om op de 'pas toe of leg uit' lijst alleen de XBRL op te nemen en de andere specificatie ter toelichting te vermelden. Tot slot is gebleken dat het geen toegevoegde waarde heeft om de de Nederlandse Taxonomie te verplichten. Het is geen standaard en de NT is continu in beweging en er is onvoldoende behoefte om dit aanvullend te verplichten. Daarmee kan het eerdere advies om de NT als aparte standaard te toetsen komen te vervallen., wel is het belangrijk om als adoptie-informatie mee te geven. Voor het vervolg worden de volgende activiteiten geadviseerd:

1. Handhaaf XBRL als verplichte ('pas toe of leg uit') standaard op de lijst open standaarden. Beperk de beschrijving van de standaard tot alleen XBRL v 2.1.
2. Start de procedure (minimaal de openbare consultatie) om te toetsen of het nodig is om het toepassingsgebied te verbreden. Betrek hiervoor in ieder geval de volgende organisaties: SBR, Belastingdienst en CBS.
3. Geef in de toelichting aan dat het afsprakenstelsel SBR in Nederland een belangrijke rol speelt bij de implementatie van XBRL en het vergroten van het draagvlak.
4. Geef in de toelichting aan dat aanvullende XBRL specificaties, de Nederlandse Taxonomie Architectuur en de Nederlandse Taxonomie, afhankelijk van de behoeften die afnemende partijen, toegepast kunnen worden.

Ter kennisname

Ad 4. API Economie en de overheid - themabijeenkomsten

Op 1 december was de eerste themabijeenkomst over APIs in Utrecht. De bijeenkomst kon rekenen op veel belangstelling en er waren rond de 90 deelnemers. Tijdens de middag waren er sprekers vanuit Surfnets, eBay/Marktplaats, Kadaster en Europeana. De eerste presentatie van Surfnets gaf een introductie op de wereld van APIs. Wat zijn API's, waar worden ze gebruikt en waarom zijn ze niet meer weg te denken. De tweede presentatie vanuit het Kadaster ging over de route van een papieren uittreksel naar een API en wat voor impact dat heeft op het Kadaster. Marktplaats deelde hun ervaringen over hoe je de introductie van een nieuwe API organiseert. Waar moet je aan denken, wat is belangrijk en welke principes hanteer je. Tot slot was er een presentatie vanuit de Europeana Foundation. Europeana ging in op de redenen om een eigen API te ontwikkelen, het proces, de resultaten en wat de struikelblokken waren.

Het was daarmee een bijeenkomst dat inzicht gaf in wat APIs betekenen voor gegevensuitwisseling, maar ook de diepte inging over hoe dat aan te pakken. De tweede sessie zal dieper ingaan op het toepassen van APIs en in de derde sessie kijken we naar de toekomst van APIs in de genetwerkte samenleving.

Ad 5. Stand van zaken procedures

Afgelopen aanmeldronde zijn er geen nieuwe standaarden aangemeld. Hierdoor zijn er geen intakeadviezen en is er meer ruimte om nog openstaande vragen op te pakken

Odata

Wel zijn we gestart met het voorbereiden van de expertbijeenkomst voor Odata. Odata is een standaard dat ervoor zorgt er dat data op een uniforme wijze weergegeven kan worden zodat deze via API'S uitgewisseld kunnen worden. Het Forum heeft eerder besloten om deze standaard te toetsen.

Oauth en Ades baseline profiles

Verder loopt er nog een procedure voor Oauth (het expertadvies is opgesteld en wordt gereviewed) en een procedure naar Ades Baselines Profiles (het aanvullend onderzoek wordt nu uitgevoerd).

Analyse toepassingsgebieden

Over de toepassingsgebieden op de lijst is regelmatig discussie, inhoudelijk is dit niet te vermijden. Maar daar waar het interpretatie en reikwijdte van het toepassingsgebied betreft kan dit soms duidelijker en zit er verschil in toepassingsgebied met betrekking tot zinsopbouw en leesbaarheid. Het is de bedoeling om hier meer uniformiteit in aan te brengen. Met deze analyse starten we in januari, waarbij het de bedoeling is om de reikwijdte van toepassingsgebied zo min mogelijk aan te passen.

Onderzoek naar HTTPS

Regelmatig komen er vragen over waarom de beveiligingsstandaard HTTPS op de aanbevolen lijst staat en waarom de beveiligingsstandaard TLS op de verplichte lijst staat. Want TLS is ook van toepassing op websites en dwingt HTTPS af indien deze wordt toegepast op een webserver. Onze lijst met standaarden zegt echter niet dat websites beveiligd moeten worden met de HTTPS standaard. Dit wordt nu aanbevolen.

Om meer duidelijkheid te geven over het verschil tussen HTTPS en TLS, of we nu geen tegenstrijdigheid propageren (aanbevolen vs verplicht) en of een aanvullende verplichting via 'pas toe of leg uit' van HTTPS wenselijk is starten we met een onderzoek naar de HTTPS standaard. Hierbij betrekken we ook de verschillende

organisaties die bij de TLS standaard zijn geconsulteerd, denk hierbij aan NCSC, DPC/AZ , KING, Ministerie BZK. Dat dit onderzoek relevant is blijkt wel uit het recente nieuwsbericht "<http://nos.nl/artikel/2145883-veel-overheidssites-hebben-geen-beveiligde-verbinding.html>"